

Зміст

<i>1. Індустрія управління активами. Загальний огляд</i>	<i>2</i>
<i>2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ</i>	<i>3</i>
<i>2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами</i>	<i>3</i>
<i>2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів в управлінні</i>	<i>3</i>
<i>2.3. Структура активів НПФ в управлінні</i>	<i>4</i>
<i>3. Результати діяльності з адміністрування НПФ</i>	<i>8</i>

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 3-му кварталі 2020 року, за даними УАІБ, кількість **компаній з управління активами** зросла до **300**. За цей період було створено 5 компаній, а дві – вийшли з ринку.

На кінець вересня 281 КУА мала в управлінні від одного до 54-х фондів, а 98.6% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

За липень-вересень зареєстровано 66 нових ІСІ (переважно венчурних). З урахуванням фондів, які закрилися, станом на 30.09.2020 загальна кількість **зареєстрованих ІСІ** збільшилася до **2023**, на 2.6% за 3-й квартал.

Кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих, «визнаних» фондів)**, зростала 12-й квартал поспіль і сягнула **1443** (+3.3% за 3-й квартал 2020 року).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

НПФ в управлінні станом на 30.09.2020 року залишалося **60** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 48 відкритих, 6 корпоративних та 6 професійних фондів. Всього активами НПФ управляли 34 КУА.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, у 3-му кварталі 2020 року також не змінилася, як і кількість КУА, що надавали такі послуги: станом на 30.09.2020 одна така компанія управляла активами **двох** СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні загальні активи в управлінні КУА у липні-вересні 2020 року прискорили квартальне зростання до 6.1%, річне – до 14.3%, і на кінець вересня вперше перетнули позначку 400 млрд грн (**400 177** млн грн).

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи усіх ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу, у 3-му кварталі 2020 року зросли також на 6.1%, а за рік у вересні – на 12.7%, до **398 116** млн грн.

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), прискорили зростання до 6.3% за 3-й квартал, а у річному вимірі – до 16.0% у вересні. На 30.09.2020 вони сягнули **394 410** млн грн. Зростання зафіксовано у відкритих, інтервальних та венчурних фондах.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ («визнаних») станом на 30.09.2020 сягнула **309 633** млн грн. У 3-му кварталі її ріст прискорився до 6.9%, а за рік у вересні – до 17.2%.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у липні-вересні 2020 року сповільнили квартальне зростання до 5.9%, хоча річне – прискорили до 23.4%. Станом на кінець вересня дорівнювали **1 913** млн грн.

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА також значно сповільнили зростання у 3-му кварталі 2020 року – до 3.0%, а за останній рік – до 66%. Станом на 30.09.2020 обсяг активів страховиків в управлінні становив **162** млн грн.

2. Результати діяльності ринку управління активами НПФ

2.1. Кількість НПФ та КУА, що управляють їхніми активами

Ринок управління активами недержавних пенсійних фондів у 3-му кварталі 2020 року зростав, хоч і повільніше порівняно з 2-м.

При цьому кількість учасників цього ринку не змінилася: компаній, які управляли активами НПФ, за даними УАІБ на 30.09.2020, як і раніше, було 34, із яких 32 КУА продовжували управляти активами 48-ми

відкритих НПФ, 5 – активами 6-ти корпоративних НПФ та 6 – активами 6-ти професійних НПФ. Тож всього було **60 пенсійних фондів** в управлінні, як і раніше¹ (табл. 1).

Таким чином, відкриті НПФ зберігали за собою левову частку за кількістю фондів в управлінні у вересні 2020 року: 80.0% (рис. 1).

Таблиця 1. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 3-му кв. 2020 року

Вид НПФ	30.09.2019	31.12.2019**	30.06.2020	30.09.2020	Зміна за 3-й квартал 2020	Зміна з початку року	Зміна за рік
Відкриті	47	46	48	48	0,0%	4,3%	2,1%
Корпоративні	7	6	6	6	0,0%	0,0%	-14,3%
Професійні	6	6	6	6	0,0%	0,0%	0,0%
Всього	60	58	60	60	0,0%	3,4%	0,0%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. ** Дані на початок року не включали НПФ з активами в управлінні тих КУА, що не подали відповідну річну звітність за 2019 рік на момент підготовки відповідного Огляду.

2.2. Активи НПФ в управлінні КУА та сукупні активи пенсійних фондів в управлінні

Сукупні активи усіх НПФ в управлінні, включно з КНПФ НБУ, у 3-му кварталі 2020 року сповільнили квартальне зростання до 4.0% (із 8.6% у 2-му), до **3 508 млн грн**.

Приріст активів фонду Нацбанку у липні-вересні також зменшився – до 1.8% (із +7.8%) – тож його вага у сукупному обсязі активів усіх НПФ продовжувала знижуватися – із 46.4% у червні до 45.5% у вересні (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 30.09.2020 р.

Майже половину загального приросту активів пенсійних фондів забезпечило збільшення сукупної вартості цінних паперів у портфелях НПФ, зокрема –

державних облігацій (ОВДП) на 2.5% (після 20.1% у 2-му кварталі), до 1 643 млн грн, а також – облігацій місцевих позик – на 49.4% (після +133.0%), до 102 млн грн.

¹ Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

З початку 2020 року до кінця вересня активи усіх НПФ разом зросли на 11.6%, причому двознаковий приріст забезпечили фонди в управлінні КУА, у той час як КНПФ НБУ зріс за цей час тільки на 3.6%.

Річна динаміка сукупних активів українських НПФ у липні-вересні продовжувала прискорюватися: +18.0% на кінець вересня, після +16.6% у червні.

Вартість активів НПФ в управлінні КУА у 3-му кварталі 2020 року зросла на 5.9% (після +9.2% у 2-му) і станом на 30.09.2020 досягла **1 913 млн грн.**

За перші 9 місяців 2020 року ці активи зросли на 19.3%, а за останні 12 місяців у вересні – прискорили до 23.4% (із 20.0% у червні).

Таблиця 2. Вартість активів НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 3-му кв. 2020 року

Вид НПФ	30.09.2019		31.12.2019		30.06.2020		30.09.2020		Зміна активів НПФ в управлінні			
	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, млн грн	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	за 3-й квартал 2020 року, %	з початку 2020 року, %	за рік, %	за рік, млн грн
Відкриті	1 139,8	47	1 180,4	45	1 354,6	48	1 441,4	48	6,4%	22,1%	26,5%	301,5
Корпоративні	270,7	6	281,4	4	304,9	4	321,9	4	5,6%	14,4%	18,9%	51,2
Професійні	139,7	6	141,4	6	146,9	6	149,9	6	2,1%	6,1%	7,3%	10,2
Всього*	1 550,3	59	1 603,2	55	1 806,3	58	1 913,2	58	5,9%	19,3%	23,4%	362,9
КНПФ НБУ	1 422,4	1	1 540,1	1	1 566,7	1	1 595,0	1	1,8%	3,6%	12,1%	172,6
Разом**	2 972,7	60	3 143,3	56	3 373,0	59	3 508,2	59	4,0%	11,6%	18,0%	535,5

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ. Дані на початок року не включали НПФ з активами в управлінні тих КУА, що не подали відповідну річну звітність за 2019 рік на момент підготовки відповідного Огляду. ** Розрахунки станом на 30.06.2019, 31.12.2019 - за даними Нацфінтослуг, станом на 30.06.2020, 30.09.2020 - за даними звіті КУА щодо НПФ в управлінні та даними КНПФ НБУ.

Активи **відкритих** НПФ в управлінні у 3-му кварталі 2020 року зростали найшвидше: +6.4% (після +9.6% за 2-й квартал). Частка цього сектору ринку за пенсійними активами в управлінні (без урахування КНПФ НБУ) на кінець вересня збільшилася до 75.3% із 75.0% у червні. На 30.09.2020 його активи в управлінні сягнули **1 441 млн грн.**

Корпоративні НПФ в управлінні КУА (без КНПФ НБУ) у липні-вересні зросли на 5.6% (після +8.9% у квітні-червні). На кінець вересня їхні активи дорівнювали **322 млн грн.**

Професійні пенсійні фонди вже традиційно росли найменше: +2.1% у липні-вересні, після +4.6% у

квітні-червні 2020 року. Їхній обсяг на 30.09.2020 становив **150 млн грн.**

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні у вересні 2020 року знову були **корпоративні** НПФ, умовний середній фонд серед яких мав понад 80 млн грн (після 76-ти у червні).

Серед **відкритих** НПФ, як і раніше, було три – з нульовими активами, а у середньому фонди у секторі мали по 30 млн грн на кінець вересня (після 28.2 млн грн у червні).

Професійні НПФ залишалися найменшими: середній такий фонд мав 25 млн грн на кінець вересня 2020 року, після 24.5 млн грн у червні.

2.3. Структура активів НПФ в управлінні

У структурі активів НПФ в управлінні КУА частка **цінних паперів** у 3-му кварталі 2020 року продовжувала збільшуватися: з 58.6% у червні до **59.2%** у вересні (рис. 2). Це відбулося завдяки зростанню сукупної вартості інвестицій пенсійних фондів у фондові інструменти у квітні-червні на 7.1%, що було знову швидше, ніж для усіх активів фондів загалом.

Відносно найбільший приріст цінних паперів знову був у **корпоративних** НПФ: +9.4% (після +31.9% у 2-му кварталі) – завдяки вкладенням в ОВДП.

У **відкритих** НПФ інвестиції у фінансових інструментах також суттєво зросли у липні-вересні (+7.7%, після +14.5% у квітні-червні). Це відбулося завдяки майже двократному зростанню сукупної вартості вкладень в муніципальних облігаціях, а також – збільшенню в ОВДП та акціях.

Сукупна вартість цінних паперів в активах професійних НПФ в управлінні у 3-му кварталі зменшилася на 2.3% (після +9.4% у 2-му) – переважно за рахунок акцій.

Кошти НПФ на банківських рахунках (у тому числі депозитних) у липні-вересні 2020

року зросли у відкритих та у професійних фондах, а корпоративних – несуттєво зменшилися.

Загалом по усіх активах НПФ в управлінні КУА, сума грошей за 3-й квартал збільшилася на 4.1% (після -0.7% за 2-й). Врешті, вага грошей в активах в управлінні у цей період продовжувала падати – з 38.3% у червні до **37.6%** у вересні.

Таблиця 3. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 30.09.2020 р., млн грн

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	825	566	11	27	11
Корпоративні	206	116	0	0	0
Професійні	102	37	0	7	4
Всього	1 133	720	11	34	15

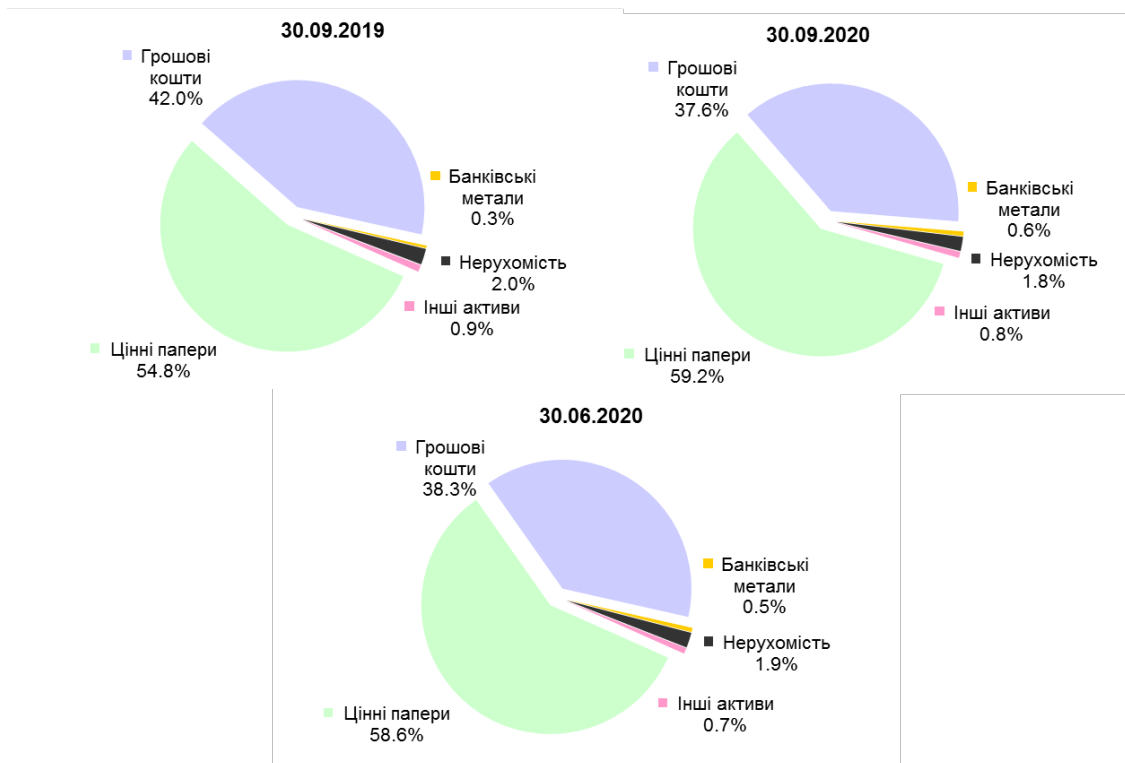

Рис. 2. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (без КНПФ НБУ) у 3-му кв. 2020 року та за рік

Для всієї індустрії НПФ, з урахуванням корпоративного фонду НБУ, вага **цінних паперів** у 3-му кварталі 2020 року понизилася – з 57.1% у червні до **56.7%** у вересні, адже приріст цих активів поступався загальному зростанню пенсійних активів (+3.3% проти +4.0%). Водночас, частка інструментів фондового ринку залишалася більшою, ніж рік тому (55.3%, рис. 3).

Сукупні **грошові кошти** в активах усіх НПФ у липні-вересні 2020 року зросли на 5.2% (після +2.2% у 2-му кварталі). Це сприяло підвищенню їхньої ваги у пенсійних активах в цілому з 39.6% у червні до 40.1% у вересні, що також було більше, ніж рік тому. За останні 12 місяців також дещо зросла частка банківських металів, а нерухомості та, особливо, «інших» активів – зменшилася.

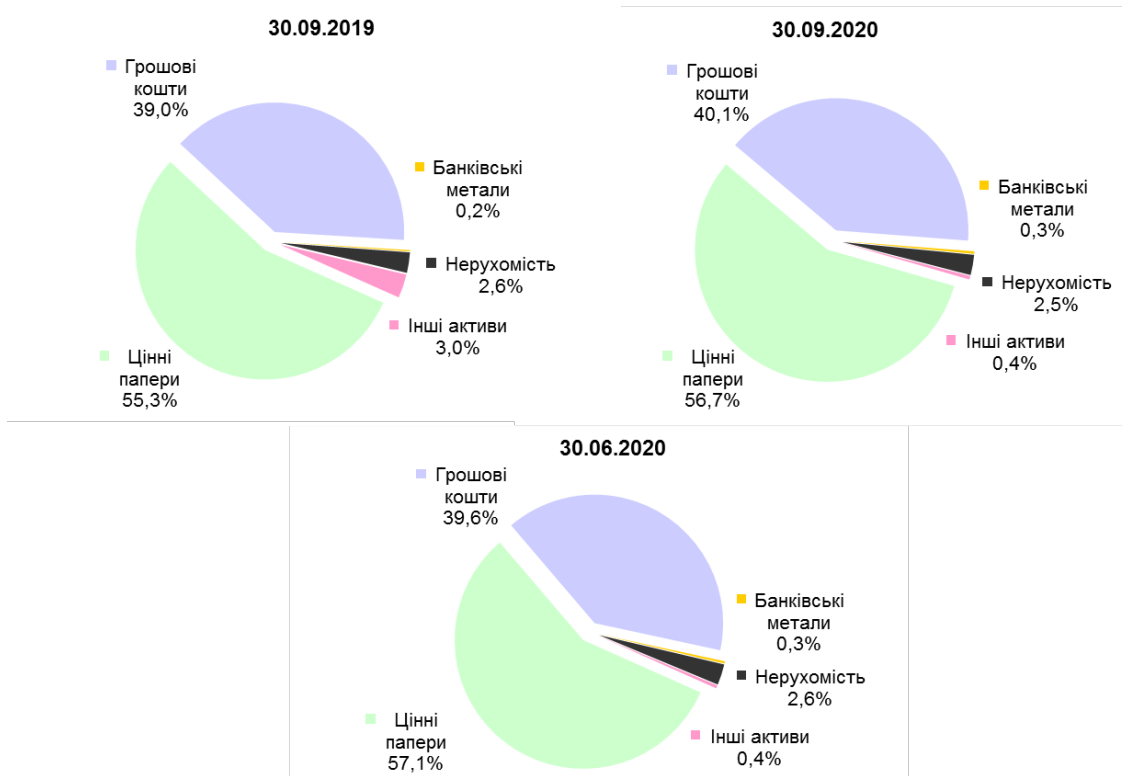

Рис. 3. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ (із КНПФ НБУ) у 3-му кв. 2020 р. та за рік

Що стосується динаміки різних складових активів у **цінних паперах** за видами НПФ, то у **відкритих** фондах у 3-му кварталі 2020 року відносно найбільше знову зросли вкладення в *муніципальних облігаціях* (+94.5%, після +118.1% у 2-му). Їхній загальний обсяг на кінець вересня становив понад 69 млн грн, зберігаючи за ними другу позицію у зведеному портфелі цього сектору серед фондових інструментів.

Найбільший абсолютний приріст вартості зведеного пакета в активах цих НПФ в управлінні знову мали *державні облігації (здебільшого ОВДП)*: +25.6 млн грн (+4.3% за 3-й квартал), хоча їхня привабливість дещо зменшилася зі зниженням ставок у цей період. Обсяг державного боргу у портфелях відкритих НПФ на кінець вересня перевищив 615 млн грн. А проте, на тлі стрімкішої динаміки зростання інших складових їхніх активів, частка ОВДП у секторі зменшилася з 43.5% у червні до 42.7% у вересні.

Сукупна вартість *акцій* в активах відкритих НПФ в управлінні зросла у липні-вересні 2020 року на 5.8% (після -2.7% за квітень-червень), що зберегло їхню вагу на рівні 2.2% за підсумками 3-го кварталу.

Також на відміну від попереднього кварталу, пакет *корпоративних облігацій* в активах цих фондів

скоротився: -1.6%, після +11.6%. Врешті, їхня частка в активах відкритих НПФ в управлінні зменшилася з 8.2% до 7.6%.

Загалом, вага цінних паперів в активах сектору зростала надалі: з 56.5% у червні до **57.3%** у вересні 2020 року (рис. 4).

В активах *корпоративних* НПФ інвестиції у цінних паперах у липні-вересні 2020 року зросли відносно найбільше: +9.4% (після +31.9% у квітні-червні). Драйвером росту знову був пакет *ОВДП*, що збільшився на 12.4% (після +24.5%), у той час як сукупна вартість інших інструментів майже не змінилася. На кінець вересня державні облігації становили половину активів цього сектору НПФ (після 47% у червні).

Вкладення в *муніципальних облігаціях* тут зменшилися на 0.1% за 3-й квартал (після +134.1% у 2-му). Їхня вага у секторі опустилася з 9.9% у червні до 9.4% на кінець вересня.

В цілому, частка цінних паперів в активах корпоративних НПФ у 3-му кварталі 2020 року зросла з 61.7% до **63.9%**.

У *професійних* пенсійних фондах, при зменшенні сукупних вкладень в інструментах фондового ринку у липні-вересні на 2.3% (після +9.4%

у 2-му кварталі), пакет акцій скоротився на 31.0% (після +0.7%).

На противагу цьому, пакет ОВДП знову збільшився, сукупно – на 1.1% за 3-й квартал (після +10.0% за попередній), зберігаючи за собою роль рушія зростання сектору. Проте, вага державних облігацій у його активах дещо зменшилася на тлі

сильнішого зростання обсягу грошових коштів: із 46.6% до 46.2%.

Вкладення цих НПФ у корпоративних та в муніципальних облігаціях майже не змінилися, а частка зменшилася, відповідно, до 15.6% та 1.6%.

Врешті, сукупна вага цінних паперів у пенсійних активах професійних фондів понизилася із 70.9% до **67.9%**.

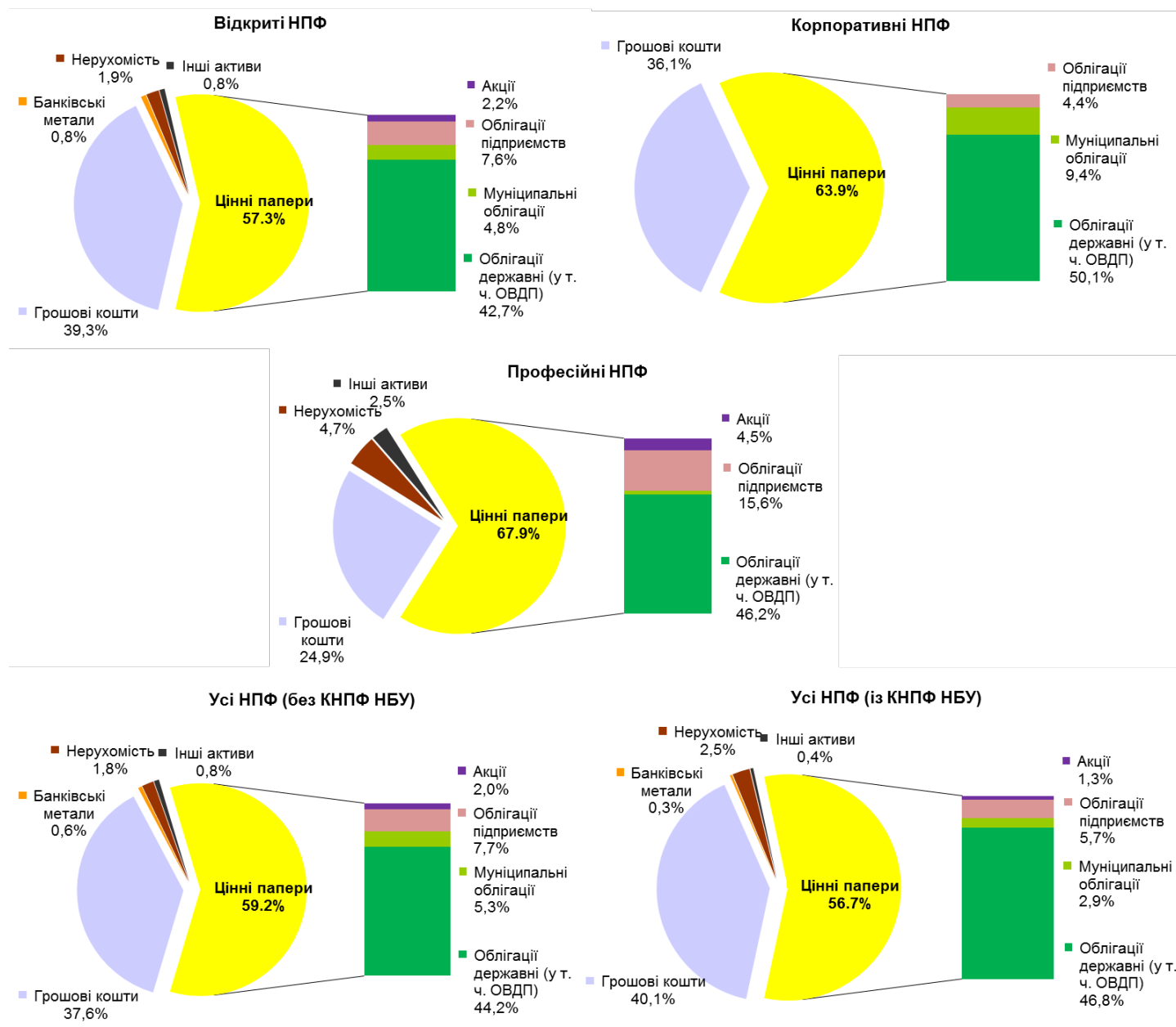

Рис. 4. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 30.09.2020 р.

Грошові кошти у банках у вересні 2020 року залишалися другою найбільшою складовою

активів усіх секторів НПФ в управлінні КУА, хоча їхня вага продовжувала зменшуватися в умовах слабшого

зростання їхнього обсягу порівняно з цінними паперами та загальними активами пенсійних фондів в управлінні.

За секторами НПФ, обсяг готівки, поточних рахунків та депозитів збільшився за 3-й квартал у **відкритих** фондах на 4.4% (після +3.4% у 2-му) та у **професійних** – на 16.9% (після -7.2%). Врешті, частка грошей в активах перших понизилася, поступившись темпами зростання іншим складовим, із 40.0% у червні до 39.3% у вересні. У других же відносно значний приріст грошей супроводжувався зростанням їхньої ваги в активах – із 21.8% до 24.9%, на тлі скорочення обсягу цінних паперів у цьому секторі.

У **корпоративних** НПФ сукупні кошти у банках скоротилися за 3-й квартал 2020 року на 0.6% (після -15.0% за 2-й). В умовах значного зростання активів цих фондів у цінних паперах, це призвело до падіння ваги готівки та депозитів у секторі з 38.3% у червні до 36.1%.

Нерухомість на кінець вересня 2020 року, як і раніше, мали в активах тільки **відкриті** та

професійні НПФ. Її сукупна вартість в активах перших у 3-му кварталі несуттєво зросла (+0.6%, після аналогічного зменшення у 2-му), в умовах підвищення цін на житло у столиці на 6.8% за цей час. Врешті, частка нерухомості в активах **відкритих** пенсійних фондів, на тлі значно жвавішого зростання інших складових активів сектору, зменшилася з 2.0% у червні до 1.9%.

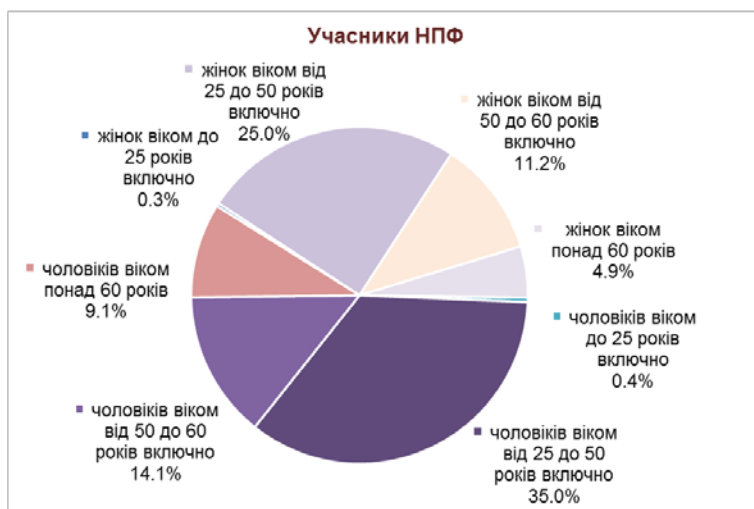
У **професійних** НПФ незмінна протягом 3-го кварталу сукупна вартість нерухомості понизила її вагу з 4.8% до 4.7%.

Банківські метали у 3-му кварталі 2020 року, як і раніше, були в активах тільки **відкритих** НПФ в управлінні. Прискорене зростання ціни золота у цей час сприяло продовженню нарощення сукупної вартості вартості вкладень у ньому в активах цих фондів: +13.4% (після +82.3% у 2-му кварталі). Врешті, вага банківських металів в активах відкритих пенсійних фондів в управлінні підвищилася з 0.7% у червні до 0.8% у вересні.

3. Результати діяльності з адміністрування НПФ

За даними щодо 48-ми пенсійних фондів, поданими до УАІБ за 3-й квартал 2020 року (86% усіх НПФ, які адмініструються членами УАІБ, та 80% усіх НПФ в управлінні членів УАІБ), **кількість учасників** цих НПФ на кінець вересня налічувала

671.9 тис. осіб. Із них 58.7% становили чоловіки, 41.3% – жінки. Найбільшими підкатегоріями були особи у віці від 25 до 50 років у кожній групі, які разом становили 60% усіх учасників НПФ (рис. 5)².

² За даними звітів НПФ.

Рис. 5. Кількість учасників НПФ станом на 30.09.2020 р.

Кількість вкладників НПФ, що відзвітували за квартал, на кінець вересня 2020 року становила **61.7 тис. осіб**, причому за липень-вересень вона зросла майже на 3 тис. осіб. Станом на 30.09.2020 понад **98.8%** вкладників цих фондів – фізичні особи

(рис. 6). На цей час із ними було укладено 62.1 тис. пенсійних контрактів (92.1% від усіх), а загальна кількість пенсійних контрактів цих фондів у вересні досягла 67.4 тис. шт.

Пенсійні контракти станом на 30.09.2020

Вкладники НПФ станом на 30.09.2020

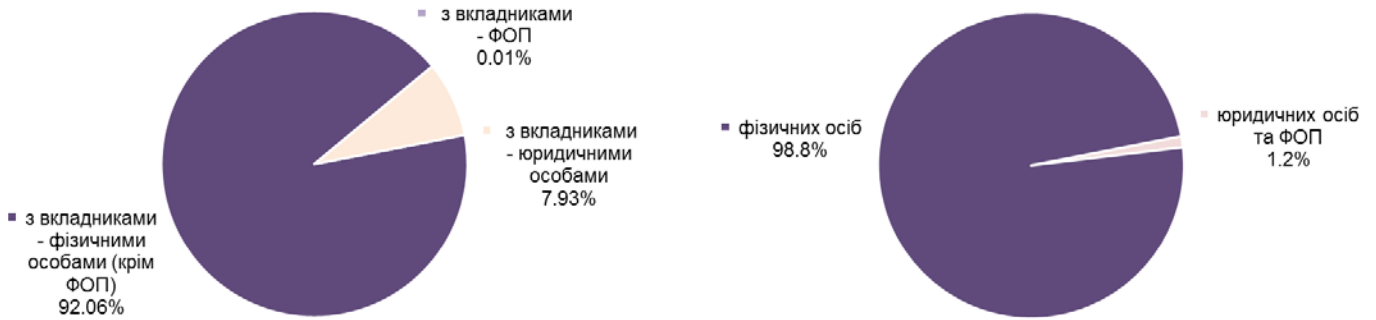

Рис. 6. Кількість вкладників НПФ та укладених пенсійних контрактів станом на 30.09.2020 р.

Пенсійні внески за 3-й квартал 2020 року зазначені вище 48 НПФ отримали на загальну суму **91.4 млн грн.** Із них 53.7% надійшли від чоловіків,

46.3% – від жінок, а найбільші дві підкатегорії з обох груп (25-50 років) забезпечили понад 76% внесків (рис. 7).

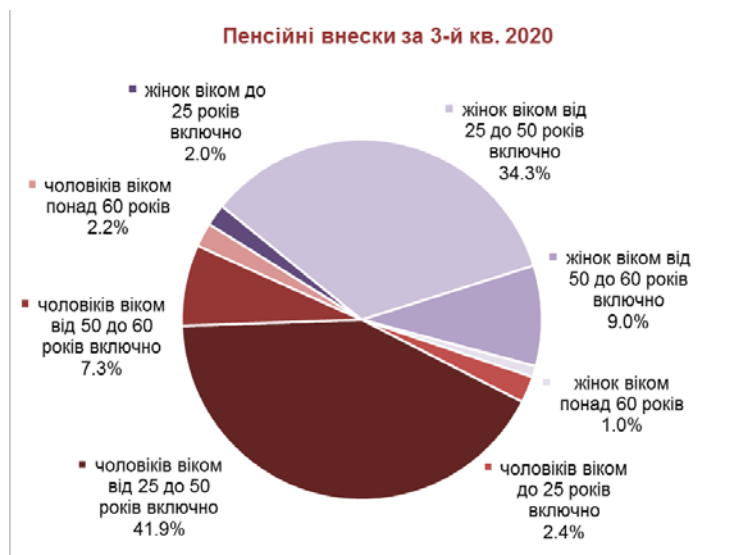

Рис. 7. Пенсійні внески до НПФ у 3-му кварталі 2020 року

Пенсійні виплати із 48-ми НПФ за 3-й квартал 2020 року становили **34.1 млн грн.** Із них на визначений строк було 18.5% виплат, одноразових –

37.4%, а понад 41% було перераховано до банків, страховиків або інших НПФ (рис. 8).

Рис. 7. Пенсійні виплати з НПФ у 3-му кварталі 2020 року

Загальна сума пенсійних коштів на індивідуальних пенсійних рахунках учасників 48-ми НПФ в адмініструванні членів УАІБ, у яких перебувало майже 96% пенсійних активів усіх НПФ в управлінні на кінець вересня 2020 року, становила 1 767 млн грн.

Інформацію про суму інвестиційного прибутку пенсійних фондів, загальну суму витрат на їх обслуговування, чисту вартість їхніх активів

Асоціація включатиме до своїх аналітичних оглядів за наступні періоди, а щодо середньозваженого показника зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів – після початку публікації інформації про нього регулятором згідно з рішенням НКЦПФР №756 від 08.12.2020 р.³ Також наступні огляди будуть доповнюватися динамікою показників, включених до цього Огляду, за квартал, з початку року та за останній рік – у міру накопичення відповідних даних.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ та НПФ: [Фонди в управлінні](#)

³ <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=11326884>